

NØTTEKRÅKA

Søte, små stokkandunger på en fredelig tur i en hage ved Skallum.
Foto: Jan Schwencke

Det er kommunevalg i år. Hvilket parti skal du stemme på?

Stokkandunger og andre arter trenger gode livsvilkår og vern for å eksistere. Vi har spurt politikerne hva de mener i miljøspørsmål, og tendensen er gledelig nok at partiene inntar "grønnere" holdninger. Men er dette mest på papiret, og fordi "alle" nå er blitt så flinke til å tale miljøvernsaken?

Les mer om partienes holdninger på side 3 og 7,
og tenk deg godt om før du avgir din viktige stemme ved høstens valg.

Vi stilte 10 spørsmål
og ...

Partiene svarer, s. 7

Miljøvernprisen
2006

side 11

Hakkespetter som
miljøindikator

side 12

Planter som har
uønsket spredning

side 14

Bærum trenger vern, ikke vekst!

Innholdet i dette ekstrasnummeret av Nøttekråka har relasjon til høstens kommunevalg. Naturvernforbundet i Bærum har stilt 10 spørsmål til de politiske partiene, og du finner både spørsmålene og svarene i bladet.

I Bærum har det politiske flertallet i årevis ført en politikk som best kan beskrives med ett ord: VEKST. I 1950 var folketallet i Bærum 36 000, i 2007 er det 107 000, mens prognosene for 2020 sier 129 000. Vi mener sistnevnte tall er for lavt hvis politikerne fortsetter med sin nåværende boligpolitikk.

Noen av spørsmålene til partiene går ut på å fravriste dem deres politikk innen områdene artsmangfold, jordbruk, samferdsel, kulturminner og –miljøer, markagrensen og grønne lunger. Men svaret på disse spørsmål henger nøye sammen med svaret på det helt **fundamentale spørsmålet**: Hvilken takt i boligbyggingen i Bærum går ditt parti inn for?

Det er ikke mulig å stanse reduksjonen i artsmangfoldet, beholde jordbruket, kulturminner- og miljøer og de grønne lungene hvis ikke boligpolitikken legges kraftig om! All boligbygging utenom Fornebu og aksene Sandvika-Vøyenenga som medfører nye inngrep i naturen og kulturlandskapene, må derfor revurderes. Nedbyggingen av Bærum natur- og kulturlandskaper er nå kommet til det stadium at vekst må vike for VERN!

Det er populært å bo i Bærum, ikke minst på grunn av naturkvalitetene. Men hvor lenge vil det være slik? Og er det riktig av Bærum å bidra til at snart "halve Norge" bor på Østlandet? Det går vel an å ha et sideblikk til hva som tjener nasjonen også!

Finn Otto Kvillum
Leder

NØTTEKRÅKA

Har du forslag til stoff?

Ta kontakt med:
Wenche Landaas, tlf. 67 14 30 76
E-post: wenche.landaas@c2i.net

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB)
Postboks 252, 1319 Bekkestua

Bankgiro: 1627 11 34243

Ansvarlig redaktør: Wenche Landaas
Utforming: David Keeping
Trykk: Haslum Grafisk AS

Har du lyst til å ta i et tak?

Vi utfører en rekke dugnader i løpet av et år, noe som gir oss økonomi til å drive miljøvernarbeid. Arbeidet er både trivelig og nyttig. Kunne du tenke deg å bli med oss?

For mer info kan du henvende deg til styremedlem Gry Thune Young, tlf. 9204 4307, eller sende en e-post til: gthune@online.no

Se våre hjemmesider:

www.baerumsnatur.no

Her legger vi ut informasjon om aktuelle saker, arrangementer mm.

Partiene i Bærum har mange grønne drømmer. Nok en gang...

Etter høstens valg forventer vi at politikerne gjør som trønderne!

Tekst og foto: Jan Schwencke

NiB har stilt de politiske partiene i Bærum ti spørsmål om natur- og miljøvern i kommunen. Ikke minst har vi vært opptatt av kommunens forvaltning av vårt unike naturmiljø. Spørsmålene og svarene kan du lese på s. 7–11. Tilsvarende spørsmål stilte vi før valget i 2003. Konklusjonen denne gang er: Partiene er, om mulig, blitt enda grønnere enn før forrige valg. På papiret! Og de sier igjen at de ønsker å ta vare på vår unike naturarv. Da må de i kommende periode vise oss *hvordan*, for et ønske blir kun et ønske om det ikke raskt *planlegges* og *handles* for å nå *klart definerte mål*.

TRØNDERNE HAR SKJØNT DET

Handling krever en handlingsplan. Mens vi i Bærum har snakket og drømt, har trønderne handlet: **Handlingsprogram for naturmiljøet (biologisk mangfold)** ble godkjent av politikerne i Trondheim kommune sist høst. Og erfaringene så langt er gode. Med et felles verktøy er det nå mulig for de ansvarlige i Trondheim kommune:

- å trekke opp de store linjene og dermed skape et helhetsbilde og en helhetsforståelse
- å definere hvilke naturverdier som kommunen rår over, enkeltvis og helhetlig, og prioritere disse
- å tydeliggjøre naturens sårbarhet og de "usynlige" sammenhengene som planleggere må tas hensyn til
- å lage tydelige mål og synliggjøre disse

- å planlegge på kort og lang sikt for å sikre naturmiljøet
- å handle og kontrollere slik at målene nås på kort og lang sikt

Trønderne har, som alle kommuner i Norge, en forpliktelse til å stoppe nedgangen i biologisk mangfold innen 2010. Trønderne er i gang og kan greie det innen fristen. Oslo og Ski kommuner er i gang med sitt arbeid med utvikling av planer. Hva med oss i Bærum?

NÅR FÅR BÆRUM SIN PLAN?

Med utgangspunkt i partienes svar på våre spørsmål, har vi gått litt tettere inn på noen av politikerne, slik at de kan konkretisere HVORDAN de ser for seg at ønskene deres for kommende periode kan realiseres. Ikke minst er vi opptatt av om deres parti vil ta noe initiativ til å utvikle en plan for sikring av vårt biologiske mangfold, Bærums unike naturmiljø.

HERRE I EGET HUS NÅR DET GJELDER AREALBRUK

Nedgang i det biologiske mangfoldet er en like stor trussel på verdensbasis som klimautfordringen – men er fremdeles ikke like sterkt "markedsført" i media. Å sikre vårt biologiske mangfold er direkte knyttet til vår arealforvaltning. Når det gjelder Bærums arealer, bestemmer vi i stor grad selv hvordan vi skal forvalte dem. En selvoppnevnt miljøkommune som Bærum, bør nå vise handlekraft.

BÅDE I POSE OG SEKK?

To professorer ved Universitet for miljø- og biovitenskap (tidligere Landbrukshøgskolen) på Ås, Ole Rømer Sandberg og Gary Fry, har forsket på hvordan det er mulig å realisere selv golfbaner **og samtidig** beholde det biologiske mangfoldet. Ja, mangfoldet kan til og med økes, dersom vi har kunnskapen og griper muligheten til å bruke den! Ved Lilløyplassen Naturhus på Fornebu har NiB i flere år bidratt til å slå engen rundt huset og hesje høyet. Dette har ført til at mye av "det skjulte" biologiske mangfoldet er kommet tilbake. Ja, så enkelt kan det faktisk være.

Dette er to eksempler på at det kan være mulig å få i både pose og sekk, dersom:

- kunnskapen er til stede
- kunnskapen blir kommunisert, forstått og akseptert
- tiltak planlegges og igangsettes
- det foretas målinger før, under og etter
- tiltakene prioriteres og gjennomføres over tid
- nytten stadig kommuniseres.

"ALLE" VIL HA PLAN

Bærum kommune har kartlagt en del av de biologiske verdiene (naturtypene) som finnes i kommunen. Kartleggingen har til i dag ikke vært god nok, men viljen er nå til stede for å gjøre nødvendige etter-registreringer. Disse skal foretas i nær fremtid. Da er første viktige del i et planarbeid gjennomført. Når kommer så selve planen? Er det vilje til å gjennomføre arbeidet?

Vi har bedt om synspunkter fra de partiene som i dag sitter i Plan- og miljøutvalget, og som derfor først får arealsakene til politisk behandling.

ANNE GERD STEFFENSEN (FrP): "JA TIL PLAN!"

Anne Gerd Steffensen, Fremskrittpartiets medlem i Plan- og miljøutvalget er positiv til en plan. "Biologisk mangfold bør ivaretas på samme måte som grønstrukturen, som har sin egen plan," sier Steffensen. "Den bør på samme måte bli en naturlig del av kom-

muneplanen. Bare på denne måten kan den få tilstrekkelig kraft.

FOKUS PÅ HELHETEN

- Jeg innser at det er viktig å se helheten når det gjelder naturkvalitetene. Vi politikere har ikke nok kunnskap når det gjelder dette kompliserte feltet. Arbeidet med planen bør derfor skje parallelt med at viktige personer i kommunens administrasjon og vi politikere blir faglig oppdatert. Politikerne i *Sektorutvalg for levekår* bør også involveres. Jeg ser at dette har med arealer å gjøre, men vel så mye med Bærum's innbyggere og deres ønsker og krav. I realiteten betyr dette at kunnskapsnivået må opp hos alle, for til syvende og sist er vi nødt til å ta valg. Skolene vil naturlig få en viktig rolle i dette arbeidet.

OPPLÆRING

- Om opplæringen skal skje i kommunens egen regi, eller om dere i Naturvernforbundet eller andre grupperinger står for opplegget, får vi komme tilbake til. Jeg vil uansett være opptatt

av å ikke hindre den naturlige utvikling i kommunen. Vi kan ikke legge lokk på alt, uansett. Og tilgjengeligheten til våre flotte naturområder må være god. Jeg håper vi kan finne løsninger som alle kan leve godt med. Også naturen," fortsetter Steffensen.

ETTER VALGET

"Etter valget til høsten vil det være naturlig for oss politikere å be rådmannen starte arbeidet med utvikling av et planforslag. Denne kan så behandles i forbindelse med handlingsplanen til våren," avslutter Steffensen, som ikke ser bort fra at nettopp hennes parti tar det første steget mot en realisering av dette viktige arbeidet.

KRISTEN DAMSGAARD (AP): "JA TIL PLAN!"

Kristen Damsgaard, Arbeiderpartiet, ønsker seg også en plan. "Det er mange motstridende interesser når det gjelder arealbruk. Vi er generelt for at kommunen skal utarbeide og følge langsiktige

FRP VIL HA PLAN FOR SIKRING AV BIOLOGISK MANGFOLD: Anne Gerd Steffensen er Fremskrittspartiets representant i Plan- og miljøutvalget. Hun er opptatt av at Fornebu skal lykkes med sine natur- og miljøambisjoner. Samtidig ser det nærmest umulig ut å få Bærum kommune til å finansiere en halvtidsstilling på etablerte Lilløyplassen Naturhus på Fornebu, en stilling som nettopp skal bidra til å sette fokus på og informere om naturverdiene i dette sårbare området. Bli det lettere med en helhetlig plan?

HØYRE VIL HA PLAN FOR SIKRING AV BIOLOGISK MANGFOLD: Leder av Bærum Høyre, Lisbet Hammer Krog og Hårek Elvenes er begge glade for at Jordbruområdet i Skuidalen så langt er "reddet". Men hvordan ville saken stått dersom lokale krefter og Naturvernforbundet ikke hadde kjempet så kraftig for saken og selv tatt initiativ til en kartlegging av områdets unike naturkvaliteter? Kan vi hindre flere "Jordbru-saker" med en helhetlig plan?

planer, og det gjelder selvsagt også for naturarealene. Da blir det naturlig å si ja til utvikling av en helhetlig plan for sikring av det biologiske mangfoldet.

KRITERIENE

- Gjennom dette arbeidet må vi også bli enige om hva vi mener med ord som "unikt", "viktig" og "bevaringsverdig", og hva som skal være kriteriene for at et areal skal sikres. Det vil bli mange konkrete problemstillinger. Skal vi for eksempel ta vare på *alle* steder innenfor byggesonen der rådyr finnes i dag, der de har hjemmesteder, der de til og med føler seg så sikre at de kan føde sine kalver? Eller skal vi sikre gode områder for rådyr i marka, og si til oss selv at Bærum kan leve med at rådyr forsvinner fra områder der mennesker bor?

NOE ER ALLEREDE SYNLIGGJORT

- Noen områder i Bærum har så synlige kvaliteter at de uansett vil bli tatt vare på. Jeg tenker på Ta-

numplataet, der verdiene i en årrekke har blitt synliggjort og der vel ingen vil finne på å komme med forslag til utbygging. Sommerfuglregistreringen på Isi gjør det også vanskelig å gjøre store inngrep i dette viktige naturområdet. Men mange områder er i gråsonen, og jeg ser at et utbyggingspress lettere vinner gjennom uten kraftige motargumenter definert i en helhetlig plan. Få av oss politikere kjenner til den biologiske rikdommen som for eksempel finnes i kratt og buskas. Det blir en pedagogisk oppgave å synliggjøre disse verdiene når en utbygger i dag ikke er informert om at området er "biologisk viktig".

RÅDMANNENS RESULTATAVTALE

- Arbeiderpartiet har tatt initiativ til at kommunens miljøsertifikat innarbeides i rådmannens resultatavtale. Rådmannen har til i dag ikke opplevd dette som sitt felt, men nå ønsker vi at rådmannen skal sikre at planer, som den vi her

snakker om, skal bli gjennomført og fulgt opp. Noen må ha et endelig ansvar og kunne stå til rette for de avgjørelser som blir tatt.

DIALOG

- Uten dialog lykkes vi ikke med denne store utfordringen. Kunnskapsformidling blir et stikkord, vi må alle ha nok kunnskap til at vi kan ta de rette beslutningene. Utbygging skal i første rekke skje på Fornebu, i aksene Sandvika-Vøyenenga og på sikt på Avtjerna. Arbeiderpartiet er også positive til å fortette mer langs Kolsåsbanen. For stor utbygging andre steder vil uansett ha negativ påvirkning på naturmiljøet," avslutter Kristen Damsgaard.

LISBET HAMMER KROG OG HÅREK ELVENES (H): "JA TIL PLAN!"

"Jeg håper det kan bli en felles "bestilling" av en slik plan," sier leder i Bærum Høyre, Lisbet Hammer Krog. "Alle partier bør jo være enige om dette. Det er vår felles arv vi snakker om. Og

AP VIL HA PLAN FOR SIKRING AV BIOLOGISK MANGFOLD: Kristen Damsgaard bor på Haslum og er derfor spesielt glad i området ved Øverland gård. Langs Murenveien fra Øverland gård og innover skal det nå bygges boliger og opparbeides parkeringsplasser. Kunne dette vært unngått med en helhetlig plan?

VENSTRE VIL HA PLAN FOR SIKRING AV BIOLOGISK MANGFOLD: Ole Andreas Lilloe-Olsen er Venstres representant i Plan- og miljøutvalget. Han er spesielt opptatt av kommunens landbruksarealer, ikke minst områder som dette, tilhørende Store Stabekk gård. Fra det tidspunkt det ble bestemt å bygge ut naboområdet Skallum, har de resterende jordene tilhørende denne gården ligget brakk. Kan vi sikre nedbygging av innklemte landbruksarealer med en helhetlig plan?

det er som du sier; vi har stor innflytelse på Bærums eget areal. Vi skal også bli flinkere på energibruk i bygg, innen renovasjon, innen transport...”.

SKALLUM-SAKEN VIKTIG

”Mye er berget etter Skallum-saken,” sier Hårek Elvenes. ”Dette området mellom Bekkestua og Stabekk blir nå bygget ut og var første større byggesak der Høyre var svært splittet i sitt syn. Det var den gang blant annet snakk om kommunens vilje og evne til oppkjøp av areal. Slike penger fantes ikke da og finnes nok ikke i dag heller, men båndlegging av større områder ved å forandre eller sikre reguleringsstatus er nå en mer aktuell problemstilling. Kunnskapen om naturverdiene er nok betraktelig større i dag, men det behøves en bedre helhetsforståelse. Det var ikke naturmiljøets kvaliteter som var mest synlig i Skallum-saken. En helhetlig plan, der alle viktige faktorer har fått plass, vil fremover bli et viktig verktøy. Og alle involverte må få et eierskap til planen. Da må de også, med glede og lyst, ta del i utviklingsarbeidet. Det bør absolutt løftes frem som egen sak. Den må ikke forsvinne inn i Miljømeldingen eller annet sted.

INNHold I PLANEN?

- Men hvor bredt bør vi gå til verks? Dette trenger vi hjelp til å utrede. Kanskje Naturvernforbundet kan bidra til å lage en slags kravspesifikasjon. Jeg er litt usikker på hva vi trenger,” sier Elvenes.

Jeg påpeker at BioFokus (som tidl. het Siste Sjanse), som har gjort mye av registreringsarbeidet i kommunen og SAMIMA (Samarbeidsrådet for biologisk mangfold), vil være naturlige samarbeidspartnere. -Etter dette intervjuet er også kunnskapen

om Trondheims plan blitt kjent for oss. Det kan bli svært nyttig å trekke på Trondheim kommunes erfaringer før, under og etter tilblivelsen av planen.

KONFERANSE?

”Men hvordan få kunnskap?” spør Hammer Krog. ”Kanskje vi i Høyre skal ta initiativ til en konferanse som får belyst dette spennende tema. Sektorutvalg for levekår bør involveres. Tiden er på alle måter inne!”

ANDREAS LILLOE-OLSEN (V): ”JA TIL PLAN!”

”En Plan for ivaretagelse av biologisk mangfold bør vi selvfølgelig ha,” sier Lilloe-Olsen. ”Og den bør inn i kommuneplanens arealdel. Så må dette verktøyet benyttes i arbeidet med hver enkelt reguleringsplan. Her står nok alle vi sentrumpartiene samlet.

MILJØ- OG RESSURSREGNSKAP

- Men i forkant skulle jeg gjerne hatt på plass et Miljø- og ressursregnskap. Det bør legges frem hvert år. Våre velgere har rett til å følge med på naturens tilstand og utvikling. Mye hadde sett annerledes ut dersom et slikt regnskap hadde vært på plass. Da ville det blant annet ha blitt svært vanskelig å si ja til Plantasjens gedigne anlegg på Rud. For hva blir konsekvensene av slike utbygginger? I dag vet vi for lite om dette.

NATURBLINDHET

- Når vi ikke kan sette verdi på naturtapet, så går det som det går. Vi blir også sterkere og sterkere plaget av ”naturblindhet”. Vi ser og opplever mindre på egenhånd, vi må læres opp til å se den utrolige rikdommen vi finner i de grønne områdene. Når alt for mange av oss politikere ikke har denne tette naturtilknytningen, og for lite kunnskap om sam-

menhengene i naturen, da blir det mye synsing og vi får den nedbyggingen av kommunen som vi ser i dag.

BALANSE

- Vi må finne en balanse. En Plan for ivaretagelse av biologisk mangfold kan være svært viktig i dette arbeidet. Når jeg hører at Trondheim er ferdig med sitt arbeid og Oslo og Ski er i gang, ja da har vi jo i tillegg andres erfaringer å bygge på.

TILGJENGELIGHET

- Mye av naturen bør være tilgjengelig for beboerne i Bærum. Vi har store åpne, tilgjengelige landskaper og vi bør skape aktiviteter ved markaportene som kan stimulere til bruk. Men vi må også bli oss bevisst at enkelte områder må få ligge i fred, uten for mye ferdsel. Bare slik kan vi få til en balanse på naturens egne premisser.

ØNSKER NYE ARENAER

- For å kunne diskutere saker som dette savner jeg også arenaer for dype diskusjoner. Jeg er selvfølgelig i politikken, men opplever at enkeltsakene får det meste av oppmerksomheten. Diskusjonene om helheten og våre visjoner tar vi oss i for liten grad tid til.

Vi må vekk fra å vurdere et areal ut fra potensiell nybruk. 4H har lært meg følgende: ”Føle-gjøre-lære for å kunne-ville-handle”. Da kan det til og med bli slik at den beste handlingen blir å *ikke* handle,” avslutter Andreas Lilloe-Olsen.

Trondheim kommunes plan: **Handlingsprogram for naturmiljøet (biologisk mangfold)** finner du på www.trondheim.kommune.no. Søk så på planens navn.

NiB har stilt Bærums politiske partier ti viktige spørsmål, og ...

Partiene svarer

	1. Artsmangfoldet	2. Boligbygging
	Verdens natur blir fattigere på arter. Norge har erkjent problemet og har derfor gjennom FN-konvensjonen om biologisk mangfold, forpliktet seg til å stanse vårt lands nedgang i det biologiske mangfoldet innen 2010. Bærum har noe av det rikeste biologiske mangfoldet i hele landet. Hvordan vil ditt parti arbeide for at Bærum skal ta del i denne nasjonale forpliktelsen? Vær så konkret som mulig.	Naturvernforbundet i Bærum ser på bygging av bl.a. boliger og tilhørende infrastruktur som en av de store truslene mot de fantastiske natur- og kulturverdiene vi har i vår kommune. Antall boliger i Bærum økte med 2.558 fra 2002 til 2006, det vil si et gjennomsnitt på 640 boliger per år. Til sammenligning ville det å skulle dekke fødselsoverskuddet i Bærum, bare kreve en boligvekst på 289 boliger per år. Hvilken takt i boligbyggingen i Bærum går ditt parti inn for?
Arbeiderpartiet	Etter forslag fra Ap vedtok kommunestyret i fjor å utarbeide en oversikt over det biologiske mangfoldet i Bærum. Vi vil bruke denne oversikten til å sikre det biologiske mangfoldet gjennom vern av biotoper og arbeid mot forurensing.	Bærum trenger flere utleieboliger, lavinnskuddsboliger og små eneboliger til ungdom og enslige. Vi vil bygge i sentrene og ved kollektivknutepunktene langs banene, der det er lett å reise med buss, T-bane og tog. Vi vil bygge ut Fornebu før Avtjerna.
Fremskrittspartiet	Gjennom kommuneplanen.	Vi stiller oss bak kommuneplanens måltall.
Høyre	Bærum Høyre ønsker å opprette "Fellesrådet for natur og miljø". Vi ønsker å sikre aktiviteter på Lilløyplassen Naturhus, går inn for å bevare Isi-landskapet og varig vern av Tanumplatået. Vi vil kartlegge truede arter og deres leveområder, og lover fortsatt innsats i bevaring av blåveisen!	Vi ønsker å begrense utbygging til 250 boliger per år utenom Fornebu. Både der og på aksene Sandvika - Skui ønsker vi en utvikling til et variert og attraktivt boligområde.
Kristelig Folkeparti	KrF vil ivareta et stort biologisk mangfold i kommunen. Vesentlig i dette arbeidet er å ta vare på arealene som kreves for det biologiske mangfoldet. KrF vil således at kommunene tar utgangspunkt i arealenes egnethet, mangfold og sårbarhet, og vi ønsker særlig å ta hensyn til kunnskap om naturområder og kulturlandskapet i boligsonene.	Det skal legges opp til en viss befolkningsvekst. KrF har ikke tallfestet boligveksten. Imidlertid sier vi at grønne lunger skal bevares, og at dagens restriktive norm for fortetting og videre utbygging skal ligge fast.
Pensjonistpartiet	PP er en sterk tilhenger av biologisk mangfold. I vårt program sier vi bl.a.: "Vern om naturen vil få større og mer betydning for trivsel og levestandard for oss, og vi må forsøke å dempe skadevirkningene".	PP er imot en stadig fortetting av de aktuelle arealene. Det er ingen menneskerett å bosette seg i Bærum, men vi bør skaffe plass til ansatte i kommunen. 640 nye boliger hvert år er alt for mange. Vel-ene må få bestemme i stor grad. Nye sykehjem og nye boliger for eldre/ funksjonshemmede må planlegges i god tid.
Rød Valgallianse	Bygging og forurensing er den største trusselen mot vårt biologiske mangfold. Vi ønsker å gå i dialog med Naturvernforbundet i Bærum for råd om hvordan man best kan bevare/øke bestanden av truede plante- og dyrearter.	Bærum RV vil stramme inn salg av kommunal eiendom. Våre grønne lunger erstattes nå av villaer. Boligbyggingen må bremses. Bærum kommune bør kjøpe tilbake grøntområder. Kriteriene for å bygge nytt bør heves og bør aldri styres av økonomi, men av hensyn til miljøvern.
Senterpartiet	Sp vil at hensyn til biologisk mangfold, økologi og miljø skal ligge til grunn ved forvaltning av alt areal, i alle deler av samfunnsplanleggingen. Vi legger stor vekt på å unngå nedbygging av landbruksjord og grønne lunger. I tillegg har Akershus Sp programfestet at de vil ha en fylkesdelplan for bevaring av biologisk mangfold.	Sp ønsker å bremse boligbyggingen etter at den planlagte Fornebu-utbyggingen er ferdig. Vi vil at det skal foretas en konsekvensanalyse med tanke på naturområder og trafikk ved all kommende utbygging og at eventuelt nye boligfelt legges nær kollektivtilbudene.
Sosialistisk Venstreparti	SV vil føre en restriktiv utbyggingspolitikk hvor det tas hensyn til det biologiske mangfoldet. SV ønsker å kartlegge spredning av kjemisk forurensing, og å redusere særlig klororganiske forbindelser (i bl.a. sprøytemidler).	Vi ønsker ikke en sterk vekst i boligutbyggingen. SV savner helhetstenkning, og går inn for en plan som skal vise hvor det kan bygges og ikke. Nei til utbygging i randsonen til marka, som gir økt bilbruk, økt press på marka og det biologiske mangfoldet. Nye boliger må evt. oppføres nær eksisterende kollektivtraseer.
Venstre	Venstre vil kreve at kommunen fullfører kartleggingen av biologisk mangfold, særlig i tilknytning til kulturlandskapet, beitemarker, grønne drag ved bebyggelse, strandområdene, i og langs vassdragene. Vi ønsker jevnlig kontroll og et periodisk miljø- og ressursregnskap for alle de miljøområdene som inngår i nasjonal miljøstatus. Videre vil vi konkret: • beskytte og utvide arealer avsatt til landbruk, natur og friluftsliv • stimulere et sterkt og allsidig landbruksmiljø og verne resterende jordbruksareal • verne og sikre grønne lunger • gjenåpne bekker og damanlegg.	Vi vil begrense boligutbyggingen, og anslår et antall rundt 350 nye boliger per år. Boligbehovet fremover må dekkes gjennom de fastlagte planene for Fornebu, Sandvika og Lysaker, samt rundt enkelte trafikk-knutepunkter med kort avstand til kollektivtilbud. Vi legger Avtjerna på is og vil ha en ny vurdering for området.

	3. Jordbruk i Bærum	4. Kollektivtransport i Bærum	5. Kulturvernplanen
	Bærum har kun fem større jordbruksområder igjen, og dette kulturlandskapet representerer mer en noe annet Bærums røtter og landskapsidentitet. Bærum har opplevd en halvering av jordbruksarealene over en periode på ca. 50 år. Det er også et faktum at jordkvaliteten i Bærum er svært god, slik at mye av den kan brukes til matkornproduksjon, mens storparten av kornet vi produserer i Norge ellers går til dyrefôr. I tillegg finner vi det rikeste biologiske mangfoldet i landbrukets randsoner. Er ditt parti villig til å forkaste planer om bygging av boliger og infrastruktur for å bevare de gjenværende jordbruksarealene?	Med bl.a. E-18 gjennom Bærum og inn til hovedstaden, er transport en utfordring i vår kommune. I tillegg reiser mange til Oslo for å arbeide der, og transportbehovet øker. Hva vil ditt parti legge mest vekt på i kommende periode, kollektivtransport eller veier og tilrettelegging for biler?	Bærum kan skilte med en rekke kulturminner og –miljøer som vi aktivt må arbeide for å bevare – som Tanumplatået, Pilgrimsleden, Haslum kirke, kalkovner, husmannsplasser, broer og mye mer. Naturvernforbundet i Bærum ønsker at kulturvernplanen skal være en forpliktende plan på linje med kommuneplanen. Dette vil gjøre det vanskeligere for utbygere å bygge i eller like ved verneverdige områder. Er ditt parti for eller imot at kulturvernplanen skal veie like tungt som en forpliktende kommuneplan?
Arbeiderpartiet	De fem store sammenhengende jordbruksområdene (Grinijordene, Lommedalsjordene, Frogner/ Tandberg, Bryn/ Wøyenjordene og Taumplatået) er i Kulturvernplanen fra 1990 trukket fram som spesielt verdifulle. Vi vil gjøre Kulturvernplanen rettslig bindende. Ved behov for areal til nye skoler, barnehager eller institusjoner er vi åpne for å omdisponere jordbruksareal, etter at alle konsekvensene og andre muligheter er grundig belyst.	Vi vil bruke bompenger (Oslopakke 3) til bl.a. å fullføre ringveisystemet rundt Sandvika, bygge 4 felt på E16, legge E18 i tunell, bygge om Kolsåsbanen til T-bane med strømskinne (metro), legge bane til Fornebu, bygge flere egne bussfelt og parkeringsplasser ved togstasjonene. Vi vil også bruke bompenger til gang-/sykkelveier og bedre trafiksikkerhet på skoleveiene. Bompenger må finansiere flere avganger på buss, T-bane og tog!	Vi er for!
Fremskrittspartiet	Nei.	Vi ønsker å tilfredsstille både behov for kollektiv- og privat transport, behov som vi ser som like legitime.	Kommuneplanen må veie tyngst.
Høyre	Vi vil verne større sammenhengende jordbruksområder i Bærum mot utbygging.	Vi arbeider med begge temaer parallelt og er meget opptatt av å få på plass ny miljøveg E-18. Kollektivtransporten bør effektiviseres og bygges ut – uten at det fører til økt utbyggingspress. Kolsåsbanen er sentral.	Kulturvernplanen gir en nødvendig oversikt over kulturminnene og bør gjenspeiles i kommuneplanen. Bærum Høyre har utarbeidet en kulturmelding som tar til orde for å bevare Bærums kulturminner, -miljøer og -landskap.
Kristelig Folkeparti	KrF vil at kommunen tar utgangspunkt i arealenes egnethet, mangfold og sårbarhet. I dette ligger det også implisitt et vern av gjenværende jordbruksareal.	KrF vil at kommunen er pådriver for å bygge ut et bedre kollektivtilbud, bl.a. med flere tverrforbindelser. KrF vil • bygge flere gang- og sykkestier • at hovedveinettet må legges utenfor boligområder • at deler av E18 med tverrforbindelser må legges i tunnel • at utbyggingen av E16 må fortsette, uten bruk av areal som har stor verdi til andre formål (bl.a. jordbruksareal). KrF ser det som helt essensielt at vi får et bedre kollektivtilbud innad og ut av kommunen.	KrF har ikke innvendinger mot at en kulturvernplan blir forpliktende.
Pensjonistpartiet	Dyrket eller dyrkbar jord bør som hovedregel ikke brukes til annet enn jordbruksformål. Hvis en grunneier ønsker å bruke deler av eiendommen til andre formål, må det betinges av at jorden lett kan føres tilbake til dyrkbar jord.	Kollektivtransporten må forbedres, og Kolsåsbanen bør komme i gang snarest mulig. PP er positiv til bruk av bilen og tar avstand fra hetsen mot privatbilismen. Vi sier også nei til at personer over 70 automatisk skal miste førerkortet. PP vil ha lave fartsgrenser for å bedre sikkerheten.	Kulturvernplanen skal veie like tungt som en forpliktende kommuneplan.
Rød Valgallianse	Ja, jordbruksområdene skal bevares.	Vi vil legge mest vekt på kollektivtransport. Lav pris og høy tilgjengelighet henger sammen med økt forbruk og bedre miljø. Flaskehalsen fra Shellstasjonen til Gamle Ringeriksvei på Bærums Verk belastes med over 15000 biler i døgnet! Vi sier nei til veiutbygging, og ja til kollektivtransport!	Kulturvernplanen skal gå foran en utbygers plan, og bør veie like tungt som en forpliktende kommuneplan. Kulturvernplanen bør gå inn under kommuneplanen.

	3. Jordbruk i Bærum	4. Kollektivtransport i Bærum	5. Kulturvernplanen
Senterpartiet	Ja! Sp er svært skeptiske til å bygge ned mer jordbruksområder i Bærum. Vi ønsker et restriktivt jordvern som fører til minst mulig omdisponering av jordbruksarealer.	Sp prioriterer kollektiv-transport framfor veier og biler. Vi vil ha • Kolsåsbanen raskt på plass igjen, med forlengelse til Rykkinn • miljøvennlig drivstoff på bussene • langtransport over på bane • gratis månedskort for kommunalt ansatte	Kulturvernplanen skal veie like tungt som kommuneplanen. Sp er og har vært opptatt av å ta vare på kulturminner, -miljøer og -landskap.
Sosialistisk Venstreparti	SV vil stemme imot enhver nedbygging av dyrkbar mark.	SV er opptatt av kollektivtrafikk og vil fokusere på bygging av sykkel- og gangveier, kollektivtraseer og innfartsparking ved kollektivknutepunkt.	SV er for at kulturvernplanen skal veie minst like tungt som kommuneplanen.
Venstre	Ja. Vi har f.eks. sagt nei til Plantasjen på Rud/Hauger, nei til boliger på Vestre Jong, nei til boliger på Løken gård, og vil ha alle jordbruksområder tilbake som sådanne i kommuneplanen.	• Kollektivtransport, gode innfartsparkeringer, tilrettelegge for felleskjøring • Metro til Kolsås med forlengelse til Rykkinn, og forlengelse fra Gjettum til Sandvika • Utvidet ungdomsrabatt til 21 år • Utbygging av sykkelveinett, tilbud om lånesykler.	For oss er det viktig å få hensynet til kulturminner inn i juridisk bindende planer som er regulert av plan- og bygningsloven. (Denne loven er overordnet både kulturminnelov og jordlov.)

	6. Markagrensen	7. Tanumplataet	8. Grønne lunger i Bærums boligsoner
	19 kommuner grenser til det vi kaller for marka, derav Bærum. Oslomarka er en kilde til rekreasjon og friluftsliv for over 1 million mennesker. Regjeringen har igangsatt et arbeid med ny markalov og samtidig åpnet for justeringer av markagrensen. Ønsker ditt parti at markagrensen i Bærum skal forbli uendret, at den kan flyttes innover i marka for å tillate byggeprosjekter i marka eller at markas areal bør utvides?	Foran forrige kommunevalg stilte vi spørsmålet om ditt parti ville støtte varig vern av Tanumplataet. H, AP, V, KRF, SV, SP, RV og PP svarte JA på dette. Tanumplataet har fortsatt ikke fått varig vern. Hva vil ditt parti foreta seg i sakens anledning, og har partiet evt. forandret mening?	Antallet grøntområder i Bærums boligsoner har sunket drastisk. Dette skjer samtidig med at bevisstheten om grønne lungers betydning for folkehelsen stiger. Turveier og grønne lunger der folk bor har betydning for alle, hele livet, hele året, men er spesielt viktig for ressursvake, barnefamilier og eldre. Hundremeterskogen er folks viktigste, enkleste og nærmeste sted for å utøve fysisk aktivitet. I Sverige har man beregnet at mangel på fysisk aktivitet koster samfunnet 6 milliarder helsekroner i året. Hva er ditt partis syn på dette og vil ditt parti prioritere varig vern av gjenværende grøntstruktur i Bærum?
Arbeiderpartiet	Vi vil beholde markagrensen uendret og støtter regjeringens arbeid med en egen vernelov for marka.	Vi vil verne Tanumplataet og stemmer mot alle utbyggingsforslag her.	Vi vil bevare og beholde de grønne områdene i boligsonen og verne disse ved å følge opp grøntstrukturplanen i kommuneplanen. Dessuten bør skoleelever ha minst én times fysisk aktivitet per dag.
Fremskrittspartiet	Vi aksepterer at markagrensen hvis nødvendig flyttes innover for å gi rom for utvikling av bolig- og næringsområder for våre innbyggere.	Vi vil fastsette Tanumplataets status i forbindelse med kommuneplanarbeidet.	Vi vil sikre nødvendige grøntområder i forbindelse med kommuneplanarbeidet.
Høyre	Vi går til valg på at markagrensen ikke skal endres.	Vi går til valg på at Tanumplataet blir et landskapsvernområde.	Vi går til valg på å: • bevare rekreasjonsområder, grønne lunger, løkker og skogholt i byggesonen • verne større sammenhengende jordbruksområder i Bærum mot utbygging • sikre gjenværende grøntområder i byggesonen mot nedbygging.
Kristelig Folkeparti	Marka og grønne lunger skal fortsatt bevares som rekreasjonsområder. KrF har ikke lagt opp til at markagrensen endres. Vi har pekt på at det i arealbruken særlig skal tas hensyn til kunnskaper om naturområder og kulturlandskaper i boligområdene.	KrF har programfestet at Tanumskogen skal bevares/få varig vern. Med henblikk på vårt punkt om å bevare det biologiske mangfoldet, er det ikke noen endring i vårt syn når det gjelder Tanumplataets betydning.	KrF vil bevare alle grønne lunger. Vi har programfestet at vi vil utvide og videreutvikle turvegnettet. Vi har også programfestet at parkeringskapasiteten ved utfartsstedene til Marka må bedres.
Pensjonistpartiet	PP ønsker å verne om markagrensen.	PP vil ha varig vern, noe vi også har stemt over i inneværende periode der Tanumplataet har vært diskutert.	PP mener at vi bør beholde flest mulig av våre grøntområder. Fortetning av eksisterende boligområder må skje frivillig, og det må tas hensyn til det eksisterende bomiljø. I en fortettingssak i Gml. Drammensvei 51, vedtatt i februar -07, var PP det eneste partiet i kommunestyret som stemte imot fortetning.

	6. Markagrensen	7. Tanumplatået	8. Grønne lunger i Bærums boligsoner
Rød Valgallianse	Markagrensen er en svært viktig sak for Bærum RV. Vi vil jobbe aktivt for å hindre byggeprosjekter i marka. Vi vil vurdere å utvide markas areal.	Vi har ikke endret mening. Tanumplatået bør, hvis mulig, innlemmes i Oslomarka som forsikring om at området vernes.	Vi vil prioritere varig vern av de få grøntområdene vi har igjen i Bærum. Ikke bare av hensyn til folks helse og velvære, men også av hensyn til miljøet.
Senterpartiet	Sp har programfestet at markagrensa skal settes slik at den ikke setter kulturlandskap og landbruksjord under utbyggingspress. Vi ønsker ikke å flytte markagrensa innover i marka.	Sp vil fortsatt verne Tanumplatået. Vår kommunestyregruppe vil ta opp denne saken i kommunestyret i forbindelse med rullering av kommuneplanen.	Sp vil kjempe for å bevare grøntarealer i Bærum. Vi er spesielt opptatt av å sikre grønne lunger i tettstedene og at gjenstående grøntarealer på Rud/ Hauger, Fossum og Lommedalen bevares.
Sosialistisk venstreparti	Bærum SV vil beholde markagrensen og praktisere en streng fortolkning.	SV vil ta spørsmålet om verving av Tanumplatået opp i kommunestyret slik at en endelig verving kan vedtas. SV har ikke endret synspunkt i denne saken.	Vern av grønne lunger er viktig. Vi ønsker ikke en klattvis utbygging - med argumentet: "det dreier seg jo kun om noen få boliger", og så: "dette er jo et område som nesten er helt nedbygd, så her kan det bygges". SV ønsker helhet.
Venstre	Vi har som utgangspunkt å bevare markagrensen der den er i dag, men samtidig ønsker vi en grundig og faglig gjennomgang av markagrensen, størst mulig samsvar mellom en fastsatt markagrense og den grensen som er trukket opp i markaforskriften, samt en plan for forvaltning og skjøtsel av de verdiene vi vil ta vare på, avhengig av områdenes kvaliteter. Venstre vil i tillegg ha en egen plan for randsonene mot marka.	Vi ønsker fortsatt et sterkt vern av Tanumplatået, men ikke et fremtvunget vern etter Naturvernloven. Vi vil se på mulighetene i kommende lov om biologisk mangfold. Her ser det ut til at grunneiernes rettigheter er bedre ivaretatt mtp. erstatninger og kompensasjoner, grønt partnerskap der bøndene får økonomiske rettigheter ved utøvelse av skjøtelsoppgaver mm. Det er viktig for Venstre at jordbruksvirksomheten får levelige vilkår.	Ja! Samtidig er det viktig å ta vare på alt det grønne utenom grøntstrukturen, slik at man ikke tror det er fritt frem for forfetting der man ikke har en inntegnet grøntstruktur.

	9. Kunnskap og bevisstgjøring	10. Andre saker innen natur- og miljøvern
	Naturvernforbundet i Bærum arbeider for tiden med et unikt prosjekt som i korthet går ut på å kartlegge alle grønne lunger i boligsonen i Bærum. Informasjonen vil formidles til kommunen, til våre medlemmer m.fl. Dette som et bidrag til å øke bevisstheten om hva vi har, og hvilke verdier de inneholder. I tillegg trengs det økte fagkunnskaper i miljøspørsmål (flora, fauna, biologisk mangfold til vanns og til lands, forurensning m.m.). Vil ditt parti arbeide for å styrke kunnskapen på miljøområdet slik at Bærum kommune virkelig kan bli en ledende miljøkommune?	Til slutt: Finnes det andre områder innenfor natur- og miljøvern som partiet ditt vektlegger?
Arbeiderpartiet	Ja. Kommunen bør informere enda bedre om avfallsbehandling, energiøkonomisering, reduksjon av bilbruk, vern av verdifulle biotoper og om forurensning. Miljøinformasjon må presenteres spesielt i skolene.	Bærum Ap vil foreslå: • vern av vann, elver og vassdrag • tilgang til strandsonen, øyene og fjorden for alle • helhetlig arealforvaltning uten tilfeldige dispensasjonsvedtak • krav om fleksible energiløsninger og miljøtiltak i bygg • vurdere om husholdningene bør få selge strøm som produseres ved solpaneler eller andre alternative energikilder (ref. Tyskland) • tilskudd til enøk-tiltak i boliger • fullverdig kildesortering • kretsløpsperspektiv for avfallshåndtering, reduksjon av klimagassutslipp • Og for all kommunal virksomhet: • kjøp av klimavoter ved flyreiser • bruk av sparepærer • gradvis skifte til miljøvennlig bilpark • miljømessige og etiske kriterier ved innkjøp • miljøsertifisering etter ISO 14000.
Fremskrittspartiet	Ja.	Vi vektlegger en kostnadseffektiv miljøpolitikk.
Høyre	Vi vil at Bærum skal være en ledende miljøkommune, gjennom bl.a. • opplysningsarbeid helt fra barnehagealder. • å bidra til at flere får kunnskap om Bærums naturkvaliteter. • støtte samarbeidet med Naturvernforbundet i arbeidet for barn og unge.	Bærum Høyre vil: • arbeide aktivt i klimaspørsmålet • sikre høy miljøstandard på kommunens egen virksomhet (fornybare energikilder, innkjøpspraksis, avfallsbehandling og transportløsninger) • videreføre Bærum Elveforum for å sikre vassdragene. • ha flere arenaer for miljødialog • arbeide med miljørettet helsevern • sikre rikelig tilgang til grønne rekreasjonsområder og strandsonen på Fornebu.

	9. Kunnskap og bevisstjøring	10. Andre saker innen natur- og miljøvern
Kristelig Folkeparti	Bedre kunnskap på miljøområdene kan gjøre Bærum kommune til en miljøkommune. Det er å håpe at alle politiske partier vil være med å gjøre dette bevisst for befolkningen.	Vi arbeider dessuten for: • redusert gjennomgangstrafikk i Sandvika • grunnleggende krav til estetisk tilpassede bo- og nærmiljø • løsning på de trafikale forholdene i Lommedalen for videre boligbygging i området • tilskuddsordninger for kjøp av miljøvennlige ovner for biobrensel og varmpumper • videreutvikling av kildesortering • resirkulering av verdifulle materialer
Pensjonistpartiet	PP vil arbeide for å styrke kunnskapen på miljøområdet. Flere av våre medlemmer er også medlem i Naturvernforbundet i Bærum.	PP vil ha en kyststi over hele Bærum, med universell utforming. PP vil også gjøre Sandvika til en bedre og vakrere by å bo i, bl.a. ved å bygge ut turveier langs elva.
Rød Valgallianse	Vi vil jobbe aktivt for at kommunen vår skal bli en ledende miljøkommune. Vi vil bevisstgjøre innbyggerne på miljøtruslene, og skolen er en svært viktig kanal for å skape engasjement og handling. Vi vil jobbe for at kommunen senker sine klimagassutslipp med 50 % innen år 2020.	• Alle kommunale bygninger må varmes opp fra jord eller sjø innen fem år • Kommunen må begynne å redusere innetemperaturen • Når kommunen skifter ut kjøretøyer, må de nye ha minst mulig utslipp • Bedre kollektive transporttilbud, samarbeid med fylke og stat • Miljøkonsekvensene ved alle nye planer må utredes før byggetillatelse • Prisen på strøm i store hus og leiligheter må økes • Målet er 50 % reduksjon i klimagassutslipp fra hele Bærum i 2020.
Senterpartiet	Ja, Sp ønsker at Bærum skal bli et miljøfyrtårn. For å oppnå det, må vi styrke fagkunnskapen på miljø. Vi er positive til tiltaket fra Naturvernforbundet og ser fram til resultatene.	Sp vil ha: • bedre kildesortering • hensiktsmessig avfallsbehandling • bytte til kommunale el-biler • ivaretagelse av kystlandskapet • bevaring av øyene som friområde • miljø- og energitiltak i kommunale bygg (bl.a. vannbåren oppvarming).
Sosialistisk venstreparti	SV vil helt avgjort arbeide for å styrke kunnskapen på miljøområdet. Vi ønsker bindende miljøplaner som skal behandles/evalueres i kommunestyret hvert år. Debatt fremmer økt kunnskap og forhåpentligvis økt vilje til å handle miljøriktig.	SV vil arbeide hardt for en forpliktende klimaplan med minst 30 % reduksjon av CO ₂ -utslippene innen 2020, med diskusjon i kommunestyret minst én gang i året. Videre: • fjerning av klorbaserte sprøytemidler som ikke er nedbrytbare og akkumuleres i næringskjeden • alternativer til salting av veier • piggedekkbud • flere sykkelveier • flere innfartsparkeringer • bedre tilbud om kollektivtransport.
Venstre	Venstres vil sikre naturopplevelser og bidra til økt kunnskap særlig hos barn og unge, gjennom å støtte: • nettverk av merkede naturstier • skolebruk • aktivitetsgårder • ulike "inn på tunet"-tiltak. • med "Miljøplanen" som grunnlag sørge for konkrete handlings- og tiltaksplaner, hvor kommunen opptre som veileder, tilrettelegger og nettverksbygger på en rekke miljøområder.	• Tilbud om innsamling og kompostering • Kartlegging av forureningskilder (f.eks. dieseltanker) • Oppfølging av bedriftenes internkontroll • Tiltak for å få biler bort fra boligområdene • Boligveksten kanalisert til områder i regionen der de utgjør en mindre belastning for miljøet • Kildesortering.

Redaksjonen gjør oppmerksom på at Miljøpartiet De Grønne, Demokratene og Folket også stiller med valglister i Bærum i år. Disse er ikke med i vår oversikt, da dette ble kjent for oss etter at redaksjonen var avsluttet.

Miljøvernprisen 2006 til Morten Heldal Haugerud

Naturvernforbundet i Bærum ønsker å hedre Morten Heldal Haugerud for sitt mangeårige arbeid med å verne om miljøet i Skui-området og spesielt for sin innsats for å bevare natur- og kulturlandskapet samt kulturminner på Jordbru. Morten Heldal Haugerud har gjennom årene vist et allsidig engasjement når det gjelder naturen og miljøvern i Bærum og marka. Prisvinneren er ikke minst opptatt av sammenhengene i naturen, og hans nysgjerrighet har gitt ham en god kunnskap og helhetsforståelse. Morten Heldal Haugerud

Foto: Zsuzsa Fey

rud fremholder at våre menneskelige fremskritt også må være bærekraftige for naturen, og at vi altfor ofte ser at dette ikke er tilfelle.

Avtroppende styreleder Jan Schwencke (t.v.) besørget overrekelsen av Miljøvernprisen 2006 på NiBs årsmøte 13. mars 2007. **"Opplevelse av natur er en stor drivkraft. Og den koster ingenting, men gir så utrolig mye. Tenk å kunne ha nærområder som gir ro for sjelen – hver dag!"** avsluttet prisvinneren. **Vi gratulerer!**

Som andre høyt spesialiserte fugler er spettene sterkt utsatt for miljøpåvirkning. Mange arter er alt blitt utryddet, som den nordamerikanske elfenbenspetten. Denne er nesten like legendarisk som den også utryddete dronten og geirfuglen. (Det kommer dog regelmessig rapporter, senest i fjor, om at elfenbenspetten har vært synlig i et fjernt skogområde). Flere av artene i Europa, inklusive Skandinavia, er nå sterkt truet ved at deres naturlige miljø er på vei til å forsvinne. **Slik blir spettene en indikator for sine helt spesielle krav til et levemiljø.** I Bærum hekker fortsatt fire arter av spetter og to andre ses regelmessig.

Hva kjennetegner hakkespette?

Med sine sterke farger og lyder minner spettene om tropiske fugler og byr på flotte naturopplevelser. Nebbet til spettene er et effektivt verktøy for å finne føde i død ved og for å hakke seg et redehull. De fleste av artene bruker nebbet også til å hevde sitt revir ved 'tromming'. For å forhindre hjernerystelse av all haking er hjernen hengt opp som en vugge inne i skallen. Tungen er svært lang og har tagger slik at spetten kan trekke ut larver, maur og annet snadder fra sine hulganget i veden. På de aller fleste av artene er to av klørne rettet bakover slik at føttene får best mulig feste på en vertikal trestamme.

Flaggspetten har tilpasset seg

Flaggspetten er den eneste av Norges syv spettearter som på ingen måte synes å være truet av moderne skogdrift eller annen miljøpåvirkning. I motsetning til de andre artene er den ikke så avhengig av død ved for å finne føde, men bruker, spesielt om vinteren, kongler for å sanke frø med høyt næringsinnhold. Slik klarer

Flaggspett. Foto: Jørn Lønner

Hakkespetter som miljøindikator

Av Tomas Sydberger

den fortsatt å finne føde i moderne monokulturer av gran og furu. I boligområder forsyner den seg gjerne av meiseboller. Et godt tegn på dens evne til å tilpasse seg det menneskeskapt miljøet er at den tar i bruk metallbeslag på stolper som forsterker ved sin revirmarkering ved tromming (se foto over). En annen tilpasning er dens vane å bruke fuglekasser som spiskammer; her henter den egg og fugleunger som mat til sine egne unger. Ikke så rart at den tidligere ble holdt for å være "slem" og "skadelig"! (Merk: Hvis du ønsker å beskytte dine "hybelboere" mot denne "tyven", kan du spikre stifter med stort hode rundt hullet på kassen så klarer ikke spetten å ta seg inn.) Men flaggspetten vil aldri bli noen riktig byfugl som for eksempel svarttrosten er blitt. Den har fortsatt behov for inneklemt naturområder for å finne seg til rette.

Derfor er synet av en flaggspett inne i boligsonen en indikator på biologisk mangfold, selv om den i sine krav er langt mer beskjeden enn sine slektninger.

Dvergspetten trenger løvskog og død ved

Mens flaggspetten er stor som en trost, er dvergspetten ikke større enn en spurv. Drakten i rødt, hvitt og sort er ganske lik den til den større slektningen, men det hvite er mer grått og gir den et litt "skittent" utseende. Som flaggspetten trommer den flittig om våren og bruker iblant også kunstig forsterker. Hvis man er kjent med lokkelydene, er den lett å lokalisere på den årstiden. Dvergspetten trenger løvskog med mye død ved og er derved betydelig mer krevenne enn flaggspetten. **Den ser ut til å ha gått sterkt tilbake de siste tiårene** til tross for at den ikke har sitt naturlige tilhold der det drives intensivt skogbruk. I Bærum finnes dvergspetten først og fremst langs elvestrøk og sjøene i lavlandet der det finnes rikelig med vannsyk løvskog.

Grønnspeppen i Markas randsone

Det er få fugler i Norge som er så fargesterke og høylytte som grønnspeppen. Man trodde tidligere at

Dvergspett. Foto: Atle Qvale

Grønnspekk. Foto: Jørn Lønner

den varslet om regn og ble derfor kalt "regnfugl". På størrelse med en due foretrekker den løvskog, men også parker der det finnes gamle trær for fødesøk og hekking. Den er svært glad i maur og ses derfor oftere på bakken enn andre spetter. Hvis du ser hull i en maurtue er det oftest grønnspekken (iblant svartspetten) som har vært frempå. I Bærum finnes denne spetten først og fremst i randsonen til Marka, men noen par holder til og hekker til og med i større skogholt inne i boligsonen. **Gråspetten** er ganske lik grønnspekken av både utseende og vaner. Den ses regelmessig i Bærum, men er neppe noen hekkefugl her.

Svartspetten misliker flatehogst og monokulturer

Svartspetten, stor som en kråke, er Europas største spett og en av de største nålevende på jorden. Det er en myteomspunnet fugl som i Norge er blitt kalt for bl.a. *Gjertrudfugl* etter fortellingen om et slemt og gjerrig kvinnfolk som til sist ble forvandlet til en fugl. Da den flyktet ut fra stuen gjennom pipen ble den aldeles sort, men kvinnens røde lue satt fortsatt igjen på hodet. Den er en typisk barskogfugl. Redet blir hakket ut i et grovstammet tre (helst osp) høyt over bakken og blir svært ofte gjenbrukt av andre hullboende fugler som enkelte uglearter. Trommingen og lokke-ropet til svartspetten assosierer til riktig villmark, liksom lydene fra spillende orrer eller ropet fra

en storlom. Likevel fant den seg vel til rette i den "naturskog" som var skapt av tradisjonell plukkhogst. Vi ser og hører den fortsatt i Marka, iblant også på fødesøk inne i Bærums boligsonen, men **med moderne flatehogst og etterfølgende monokulturer av gran, vil synet av den bli mer og mer sjeldent**. For å få beholde svartspetten trengs det nå en Markalov der eiernes rett til uinnskrenket flatehogst, blir begrenset (se Grevlingen, 2007:1).

Tretåspetten foretrekker gammel naturskog

Forfatteren er ikke kjent med noen forklaring på hvorfor - basert på Darwin's prinsipper eller 1. Mosebok - tretåspetten kun har tre tær. Den er noe mindre enn flaggspetten, men mer beskjeden i farger og lyder fremstår den som en ganske anonym fugl. I Sør-Skandinavia foretrekker den gammel naturskog med stort innslag av gran. **Liksom svartspetten blir den derfor fortrent av det moderne skogbruket og minsker sterkt**. Den blir sett årlig i kommunens skoger og det hekker trolig fortsatt noen par i Marka.

Hvitryggspetten krever ekte urskog

Hvis svartspetten og tretåspetten er indikatorer for naturskog, er hvitryggspetten enda mer eksklusiv; den trives kun i riktig "urskog". Til størrelse og farger er den nokså lik flaggspetten, men der opphører alle likheter. Hvitryggspetten klarer ikke noen forandringer av det miljø der den trolig har holdt til siden skogen vendte tilbake etter den siste istid. Muligens hekker det fortsatt noen par i indre Østfold, men **i Marka er den borte og kommer neppe tilbake**. Men på Vestlandet finnes det fortsatt fjellskråninger som ennå ikke er tilgjengelig for moderne hogstmaskiner, og der har denne spetten fått et fristed.

Sverige satser!

I Sverige fantes det inntil for 20 år siden ytterligere en spettart: **mellomspekk**. Den holdt til i gammel eikeskog, men er nå død ut. Hvitryggspetten har langt på vei fulgt etter; i 2006 ble det kun konstatert **to** hekkinger i Sverige. Der satses det nå 200 millioner i et prosjekt som bærer navnet til hvitryggspetten. Midlene skal først og fremst brukes til å skape større reservater. I en del av disse blir det foretatt kontrollert brenning av skog for å få store arealer av døde trær, og det er t.o.m. blitt satt ut spetter (fanget på Vestlandet), der det finnes enslige individer igjen. Det har naturlig nok blitt stilt spørsmål om det er forsvarlig å bruke så mye midler på å redde en fugl når bestanden i et naboland ikke er akutt truet, og da det dessuten er svært uvisst om den fortsatt er mulig å beholde som en del av den svenske faunaen. **Men det handler mer om å bevare, og til dels gjenskape, et miljø med en mengde dyr og planter som sammen danner et system som definitivt holder på å gå tapt. Hvitryggspetten er da ikke kun en indikator, men den er blitt et symbol for det miljøet.**

Svartspett. Foto: Steve Dahlfors

Planter som har en uønsket spredning

Av Sunniva Schjetne

Stortinget har satt som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen år 2010. Miljømyndighetene hevder at de største trusler for ikke å nå 2010-målet, er ved tap av naturtyper ved endret arealbruk og spredning av uønskede fremmede organismer i naturen.

Iberiasneglen kjenner vi godt i Bærum, og med den milde vinteren kan det forventes en økning av bestanden denne sommersesongen. Det er ikke bare snegler, men også en rekke planter og andre organismer som har en uønsket spredning i naturen.

En stor del av plantene i Norge er innført. Noen kom med klostervesenet, andre er ballastplanter, altså planter som fulgte med jord som ble benyttet som ballast i skipene, andre igjen er innført til bruk i parker og hageanlegg. Slik sett er mange planter å betegne som "fremmede" i norsk natur, men et lite fåtall av disse plantene trives så godt at de er blitt en trussel.

Følgende planter som alle er innført som prydplanter, bør man være forsiktige med å bruke i hagen, da risikoen for en uønsket spredning er stor.

Kjempebjørnekjeks er en kraftigvoksende plante, som fortrenger andre arter hvis den etablerer seg i store bestander. Den sprer tusenvis av frø hvert år og frøene er spiringsdyktige i flere år. Det er derfor vanskelig å utrydde planten hvis den først har etablert seg. I tillegg har planten en saft som i kombinasjon med sollys kan føre til alvorlige hudskader. Det er all grunn til å rose Bærum kommune som har tatt trusselen med kjempebjørnekjeks på alvor! Kommunen koordinerer arbeidet og NiB deltar sammen med andre organisasjoner i arbeidet med å bekjempe bestander.

Lupin er en hardfør og vakker staude som blomstrer på forsommeren. Den er en pionerplante som eta-

Lupiner – fine, men uønsket hos oss.

Foto: Sunniva Schjetne

blerer seg lett på næringsfattige områder, da planten kan ta nitrogen fra luften. Planten spres med frø. Har man lupin i hagen, bør man sørge for at den ikke sprer seg. Dette gjøres ved å fjerne stenglene før frøsetting. Siden lupin er en pionerplante, ser det ut til at enkelte lokaliteter forsvinner for så å dukke opp på nye steder.

Parkslirekne finnes flere steder i Bærum. Det er en bambus-liknende plante med kraftig vekst. Planten sprer seg ikke med frø, men en liten del av en stengel eller rot kan bli til en ny plante. En bør derfor være ekstra påpasselig, slik at ikke rester av planten spres til nye områder, ved f.eks. kasting av hageavfall, slått osv. Har planten først etablert seg, er den vanskelig å fjerne.

Miljøverndepartementet er i ferd med å utarbeide en handlingsplan for å bekjempe spredning av uønskede organismer. En rekke planter befinner seg på Artsdatabankens svarteliste som nylig er lagt frem. Dette vil stille krav til kommunene og andre grunneiere. Privatpersoner bør ha et bevisst forhold til plantevalg i egen hage.

En samlende organisasjon for naturvern og friluftsliv i Bærum er på trappene

Av Finn Otto Kvillum

I Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser og i Frivillighetsmeldingen signaliserer politikerne at de ser det som formålstjenlig med én fellesorganisasjon for naturvern- og friluftsliv i Bærum. Da får de én diskusjonspartner og hovedaktør å forholde seg til, lik den idretten har gjennom Bærum Idrettsråd. Bærum LA 21-turveiselskap, der Naturvernforbundet i Bærum er representert, har vært en pådriver for å få på plass en slik organisasjon.

Natur- og idrettsforvaltningen innkalte relevante organisasjoner og alle Bærums velforeninger til et møte i kommunehuset 6. mars

2007 for å se om det var grunnlag for å etablere en fellesorganisasjon. Det møtte 22 representanter.

Under diskusjonen ble det gitt uttrykk for både fordeler og betenkeligheter med en slik paraplyorganisasjon. Betenkelighetene gikk ut på at ulikheten mellom primærorganisasjonene kan gjøre det vanskelig å enes om en felles plattform. De positive sidene gikk ut på at primærorganisasjonene gjennom en fellesorganisasjon raskere vil kunne fange opp og fronte viktige saker. Står organisasjonene samlet, vil de kunne få større gjennomslagskraft hos beslutningstakerne.

Møtet konkluderte med at det ble opprettet et interimsstyre som skal utarbeide forslag til vedtekter og den organisasjonsmodellen som ansees å passe best for Bærum.

Interimsstyret består av følgende (med den organisasjonen de representerer i parentes):

Anna Marie Graff (leder) (Oslo og Omland Friluftsråd og turveiselskapet)

Rigmor Arnkværn (Bærum Velforbund og turveiselskapet)

Morten Heldal Haugerud (Skui Vel)

Harald Kolstad (Asker og Bærum Historielag)

Finn Otto Kvillum (Naturvernforbundet i Bærum og turveiselskapet)

Bjørn Kåre Salvesen (Bærumsmarkas Venner)

Interimsstyret ventes å komme med sin innstilling på høstparten.

Steinerskolen i Bærum

Steinerskolen i Bærum er en frittstående skole, som ligger idyllisk til på Grav gård i Østre Bærum. Vi har 3 barnehageavdelinger, 1.-10. klasse og 1.-3. videregående med musikk- og teaterlinje, allmennfaglig linje med fordypning i musikk og kunsthøgskolefag.

Vi er en del av et pedagogisk alternativ, som i Norge omfatter mer enn 30 Steinerskoler fra Kristiansand i sør til Tromsø i nord. Det finnes over 1000 Steinerskoler, fordelt i alle verdensdeler.

Steinerskolens fagplan legger vekt på at elevene skal få utvikle seg gjennom en stor grad av kunstnerisk og praktisk egenaktivitet, som er integrert i alle fagområder, også de teoretiske.

Henv. Steinerskolen i Bærum

Adr: Grav gårdsvei 5, 1358 Jar

Tlf. 67 16 22 70

E-post: grav@steinerskolen.no

www.steinerskolen-i-baerum.no

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

B

